

LENEN

De stichters van de ongeveer dertig Friese lenen zijn allemaal al lang dood. Maar dankzij hun geld worden ze niet vergeten.

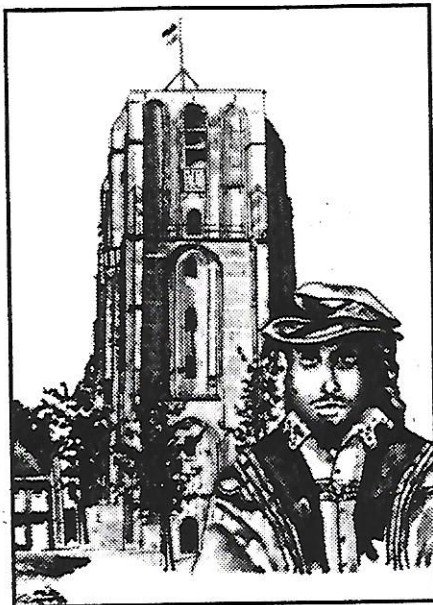
Van Belcum dankte geld aan Christophorus

Door Atze Jan de Vries

Christophorus is in roomse kringen geen vreemdeling, ook al is er feitelijk weinig of niets bekend over deze persoon. Rond 450 werd hij reeds vereerd als een heilige. Ruim duizend jaar later koos in Leeuwarden een zekere Gerrit van Belcum, een zeer vermogend man die in de Grote Kerkstraat woonde, deze Christophorus als schutspatroon.

De legende wil dat Christophorus op een zekere nacht een kind over een rivier zou hebben gedragen. Hoewel Chris een reus van een kerel was, bezweek hij onder het gewicht van dit kind, dat zich openbaarde als het Christuskind. De man werd meteen gedoopt. Sinds die nacht heet Christophorus Sint Christophorus. Hij werd de patroon voor vervoer en van reizigers.

Gerrit van Belcum stichtte in 1480 het Sint Christophorileen tot Oldehove. Een deel van zijn vermogen, te weten 600 'luiker guldens', was bestemd voor een priester, die missen moest lezen voor het zielenheil van Van Belcum. Een ander deel van de opbrengst was voor nakomelingen van de stichter van het leen.

Het logo van het leen, met Gerrit van Belcum en de Oldehove.

Over Van Belcum is, buiten wat er over hem in zijn testament staat, niet zo heel veel bekend. Vanwege zijn naam wordt wel gedacht dat hij een groot deel van zijn leven in Berlikum heeft gewoond. Dit dorp lag vroeger aan de Middellzee. En omdat Van Belcum Sint Christophorus als beschermheilige heeft gekozen, wordt verondersteld dat hij veel gereisd heeft. Mogelijk heeft hij daardoor zijn kapitaal verworven.

Van Belcum was volgens het testament een 'eerbaar burger, sieck van lichame, hoewel dat hij ware wijs ende vernuftigh van verstande en kloek van sinnen'. Het document vervolgt dat Van Belcum uit vrije wil en met voorbedachte rade zijn 'tijdelijke goederen die Godt almachtigh hadde verlenigt' onderbrengt in een leen. Dat deed Gerrit om 'alle quaad te vermijden en alle tweedragt te keren'. Van Belcum had in elk geval een zoon, Pytter, en een zwager, Symen.

De 75-jarige Rense Alkema is al 38 jaar nauw betrokken bij het leen. De oud-ambtenaar is secretaris-ontvanger van het Sint Christophorileen tot Oldehove, een rol die hem toegemeten werd in verband met zijn vroegere werk op de griffie van het Provijsjehûs. Alkema is geïnteresseerd in geldzaken en dat komt bij het besturen van het leen zeer van pas.

Het leen bestaat tegenwoordig uit een boerderij met 33 hectare grond, gelegen te Wommels, 30 hectare grond in de buurt van Slappeterp en 10 hectare bij Marssum. Daarnaast is er een „vrij omvangrijke portefeuille met obligaties”, aldus Alkema. Hij wil de exacte omvang van het kapitaal niet bekendmaken, maar het feit dat er onlangs van de rente en de pacht maar liefst vijftig keer een bedrag van f 2400 kon worden uitgekeerd, geeft aan dat het om een flink vermogen gaat.

De uitkeringen, pensies geheten, worden eens per twee jaar toegerekend. De beurzen zijn uitsluitend bestemd voor nakomelingen van Gerrit van Belcum die aan een universiteit studeren of willen promoveren. In de praktijk wordt geen geld gegeven aan mensen die over vermogende of goed verdienende ouders beschikken. Het leenbestuur beschikt tegenwoordig over een lijst met zeshonderd families, die alle tot het nageslacht van Van Belcum behoren.

L.C. 15/11 - '96

Het logo is een anachronisme, omdat pas in 1529 met de bouw van de Oldehove-toren bij de Sint Vitus-kerk werd begonnen.
(Jacob van Aken)